

формується гурток зі співів, улаштовується музика, гарно вивчаються ноти – громада... є солідним конкурентом не тільки громаді православних, а, навіть, і сільбудинку» [18, с. 42-43].

Отже, конфесійна періодика 20-х рр. XX ст. містить фактографічно цінні відомості про організаційний стан та проблеми розвитку протестантських громад Запорізького краю. Найбільш інформативним на змістовно насиченим серед протестантських журналів 20-х рр. XX ст. щодо повідомлень про громади Запорізького краю є журнал «Баптист України». Друкований орган Всеукраїнського союзу об'єднаних баптистів. Преса доповнює дані документальних та наративних джерел, забезпечуючи більш об'єктивне вивчення недостатньо досліджених аспектів розвитку протестантизму на Запоріжжі у площині суспільних відносин. Використання протестантської періодики 20-х рр. XX ст. як джерел історичної інформації дозволяє поглибити і деталізувати характеристики явищ і процесів, повернути забуті імена конкретних дійових осіб історії, дозволяє глибше усвідомити регіональні особливості процесів, збагачує вивчення історії Запорізького краю.

Джерела та література

1. Адреса молитвенных собраний в главных пунктах СССР // Христианин. — 1928. — № 2.
2. Адреса молитвенных собраний в главных пунктах СССР // Христианин. — 1928. — № 3.
3. Адреса молитвенных собраний в главных пунктах СССР // Христианин. — 1928. — № 4.
4. Сообщения с мест. г. Мелитополь // Христианин. — 1928. — № 3.
5. Сообщения с мест. г. Мелитополь // Христианин. — 1928. — № 7.
6. Записи заседания 10-го Всесоюзного Съезда Евангельских Христиан. — Ленинград : [ВСЕХ], 1927. — 36 с.
7. Алешко-Ожевский П.Г. Заседание Совета ВСОБ 24–27 сентября 1926 г. / П.Г. Алешко-Ожевский // Баптист Украины. — 1926. — № 6.
8. Баптист Украины. — 1928. — № 5.
9. Драный А. Праздник жатвы / А. Драный // Баптист Украины. — 1926. — № 6.
10. Галич М. Грустная страница прошлого / М. Галич // Баптист Украины. — 1927. — № 3.
11. Галич М. Сообщение из Черниговки Мелитопольского округа / М. Галич // Баптист Украины. — 1928. — № 11.
12. Сообщения с мест // Баптист Украины. — 1927. — № 11.
13. Вельможко И. Праздник жатвы в Сладкой Балке / И. Вельможко // Баптист Украины. — 1928. — № 1.
14. Кубатченко А. Кизиярская группа баптистов / А. Кубатченко // Баптист Украины. — 1927. — № 10.
15. Фрезе Я.Ф. О служителях церкви / Я.Ф. Фрезе // Баптист Украины. — 1927. — № 7.
16. Отделение церкви от государства и школы от церкви : сборник декретов, инструкций и циркуляров УССР и СССР с разъяснениями п/отдела культов при НКВД УССР. — Харьков : Юридическое издательство НКЮ, 1926.
17. Собрание узаконений Рабоче-Крестьянского правительства Украины. — 1919. — № 3.
18. Новіков Г. По сектах Криворіжжя / Г. Новіков // Безвірник. — 1927. — № 2.

Игнатуша А.Е., Игнатуша А.Н. Протестантская периодика Украины 20-х гг. XX ст. о деятельности религиозных общин Запорожского края

Статья характеризует организационное состояние и содержание религиозной жизни протестантских общин Запорожья в 20-х гг. XX ст. по материалам протестантских журналов 20-х гг. XX ст.

Ключевые слова: протестантизм, периодика, журналы, пресса, религиозная политика власти.

Ignatusha A.E., Ignatusha O.M. Protestant periodicals 20th XX of century as information generator about religious communities of Zaporizhzhya

The article characterizes organizational position and maintenance of religious life of protestant communities of Zaporizhzhya in 20th XX of century on materials of protestant magazines 20th XX of century.

Keywords: protestant movements, press, periodicals, magazines, religious politics of government.

УДК: 283/289

Л. Ф. Веремейчик

СПІВПРАЦЯ ДЕРЖАВИ І ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ЦЕРКОВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

У статті аналізуються явища у сфері охорони здоров'я в розрізі співпраці держави та протестантських церков сучасного українського суспільства.

Ключові слова: держава, соціальне сирітство, евтаназія, паліативна медицина, релігійні організації, протестантизм, фостерні сім'ї, милосердя, добродійництво.

Людське життя в сучасному цивілізованому світі визнається безумовною цінністю. Життя людини захищають міжнародне, право та національне законодавство всіх країн світового співтовариства. Обов'язок збереження життя бере на себе Церква. Релігійні організації, міжнародні та національні громадські рухи України ведуть різнобічну діяльність, спрямовану на подолання будь-яких загроз життю людини: від голоду та бідності до забруднення довкілля і збройних конфліктів, від застосування смертної кари до епідемії небезпечних хвороб. Захист життя людини від загроз, забезпечення безпеки людини — основна мета і функція сучасної української держави.

Питання державно-церковних відносин постає надзвичайно гостро, оскільки Україна уже має певний досвід як незалежна держава, а тому потребує своєї моделі для врегулювання всього спектру питань даної проблеми, які виникають в нових соціальних умовах.

Окремі аспекти досліджень даної тематики знайшли своє відображення в наукових працях С. Здіорука [1], Ю. Кальниша [2], А. Колодного [3], В.Любашенко [4], М. Мокієнка [5], О. Назаркіної [6], С. Сьоміна [7], М.Черенкова [8], П.Яроцького [9] та ін.

Метою даної розвідки є аналіз співпраці протестантських церков і держави в питаннях безпеки та захисту життя людини в сучасному українському суспільстві.

Перебіг демографічних процесів періоду незалежності України засвідчує, що найбільш гострими проблемами, які безпосередньо торкаються права людини на життя і його гідний рівень, є проблеми економічного забезпечення більшості громадян, а також стану психічного і фізичного здоров'я населення, доступності медичної допомоги, стану соціального захисту материнства і дитинства.

Україна ратифікувала міжнародно-правові документи, що декларують право на життя як безумовне, основоположне право людини, і закріпила це право в Основному Законі. В преамбулі Конституції України проголошується, що «держава дбає про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя», в статті 3 — що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». В Концепції національної безпеки України одним з пріоритетних національних інтересів держави визначено «зміцнення генофонду Українського народу, його фізичного і морального здоров'я та інтелектуального потенціалу» [10, с.141].

Але, водночас, на рівні життя окремої людини тривала криза перехідного періоду залишила болючі сліди, зумовила негативні тенденції, поглиблення яких істотно загрожує безпеці абсолютної більшості громадян України, їх праву на життя та його гідний рівень. Визначальними показниками якості життя є демографічна ситуація в державі та стан здоров'я населення.

За результатами дослідження громадської думки, здійсненого соціологічною службою УЦЕПД, демографічна ситуація в Україні характеризується, перш за все, поширенням кризових тенденцій: зменшується кількість населення при зростанні смертності людей працездатного віку, скорочується середня тривалість життя, що свідчить про незадовільний стан здоров'я населення та поширення соціально-стресового стану в суспільстві.

За даними перепису 1989 р., чисельність населення України становила 51,7 млн. осіб. Показник природного приросту населення виявив тенденцію до падіння вже в 1991р., коли вперше за повоєнний час смертність населення перевищила народжуваність. З того часу тенденція до зменшення населення країни набула усталеного характеру. В результаті, протягом 1991–2000 рр. населення України скоротилося з 51,9 млн. осіб до 49,3 млн., тобто на 2,6 млн. осіб (зокрема, в 2000р. в країні народилися 385,1 тис. осіб, померли – 758,1 тис. осіб) За даними Всеукраїнського перепису населення України на 5 грудня 2001 року загальна кількість населення становила 48 457 тис. осіб [11, с. 23-28].

На тлі несприятливої епідемічної ситуації стан системи охорони здоров'я стабільно погіршується: скорочується кількість медичних закладів, до неприпустимо низького рівня впало бюджетне фінансування; перехід медицини на платну основу значно обмежує її доступність для більшості населення. За даними Державного комітету статистики України, впродовж останніх п'яти років кількість померлих в Україні становить близько 800 тис. осіб на рік, у 2008 р. смертність населення досягла рівня 16,3% [12].

Трансформаційні процеси, які відбуваються в українському суспільстві за роки незалежності, не обминули сім'ю і неоднозначно відбилися на ній, призвели до значних змін у її життєдіяльності. Хоча українська держава приділяє відповідну увагу законодавчому регулюванню сімейних відносин, державній підтримці та соціальному захисту сім'ї, про що, зокрема, свідчить прийняття нового Сімейного кодексу України, Законів України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми”, „Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям”, „Про попередження насильства в сім'ї”, ряду інших законів України, реалізація Програми „Українська родина”, проведення у 2004 році відповідно до Указу Президента України Року сім'ї, разом з тим, все ж таки, багато сімей не змогли належно пристосуватися до нових соціально-економічних умов [13].

На сьогодні в Україні 8 млн. 80 тис. дітей, з них — 98 тис. дітей-сиріт і тих, хто позбавлений батьківської опіки. Лише третина цих дітей підлягає всиновленню, при цьому ризик стати сиротою на сході країни втричі-вчетверо більший, ніж на заході (в західних регіонах сиріт 0,5% від загальної кількості дітей, у східних — 1,8 - 2%). Рекордсменом у цій сумній статистиці є Миколаївська область — 2,2% (4,5 тис. дітей). Високі рівні смертності працездатного населення та злочинності в цьому регіоні, а також інші соціальні чинники дорослого суспільства призводять до сирітства дітей. Несприятлива ситуація також у Дніпропетровській, Донецькій областях. Практично немає дітей-сиріт у Тернопільській, Чернівецькій, Львівській областях. Найбільше всиновлень у Києві та Севастополі, а також у Донецькій, Львівській і Херсонській областях. І хоча в останні роки в Україні спостерігалася тенденція до зменшення випадків відмови батьків від дитини (з 2005-го по 2010 рр. — на 41%), імовірність повного викорінення соціального сирітства, на жаль, невелика [14].

У 2010–2011 роках, в умовах «невизначеності та відсутності пріоритетів», почала зменшуватися й кількість національних всиновлень. За словами экс-міністра у справах сім'ї, молоді та спорту Ю. Павленка, «є високий ризик згорання національного всиновлення взагалі і повернення до ситуації шестирічної давності, коли в Україні переважало міждержавне всиновлення над національним. Тоді це мотивувалося тим, що українці нібито не хочуть всиновлювати, тому що бідні, нещасні й злі. Насправді, коли держава запропонувала зрозумілий механізм всиновлення, повноцінну службу захисту дітей, ситуація радикально змінилася впродовж двох років» [15].

З часу проголошення державної незалежності України розпочинаються активні процеси духовного і національного відродження, в релігійному житті і державно-церковних відносинах настає новий період. Прогресивним кроком на шляху поліпшення координації соціальної і гуманітарно-благодійницької діяльності конфесій та їх співробітництва у цьому напрямі з державою стало розроблення Всеукраїнською радою церков і релігійних організацій спільно з Держкомрелігій України Програми розвитку милосердницької та добродійної роботи "В ім'я Христа" [16, с. 18-21]. Нею, зокрема передбачаються такі напрями: координація дій державних органів, громадських і релігійних організацій, направлених на формування в суспільстві світогляду солідарності поколінь, почуття відповідальності дітей за долю батьків, підвищення престижу сім'ї; розширення при клінічних лікарнях медико-соціальних відділень для лікування дітей-сиріт, одиноких матерів, членів багатодітних родин, малозабезпечених верств населення; відкриття під опікою релігійних організацій таборів відпочинку для дітей із багатодітних сімей, дітей-сиріт і дітей, постраждалих від аварії на ЧАЕС; налагодження зв'язків з одновірцями за кордоном з метою поширення руху добродійної та милосердницької діяльності в Україні [17, 18].

У 1991 році відбулась перша Всеукраїнська конференція християн-медиків церкви євангельських християн-баптистів (ЄХБ) з метою створення Християнської медичної асоціації України (ХМАУ). Перший крок до створення спільної організації для євангелізації шляхом надання медичної допомоги відбувся 28 листопада 1989 р. в Москві, де з ініціативи Всесвітньої християнської медичної асоціації зібралися лікарі-християни СРСР. В жовтні 2009р. в Одесі відбулась I Всеукраїнська конференція молодих медиків-християн. Спілка молодих християн України спрямовує свою роботу на відродження серед молоді духовності та моральності, закладення міцних підвалин до формування особистості на основі християнських та загальнолюдських цінностей, широку інформаційну роботу по запобіганню поширенню та розвитку соціальних проблем: наркоманії, ВІЛ/СНІДу, алкоголізму, тютюнопаління, абортів, тощо.

«На сьогоднішній день наша медична асоціація набрала високих обертів. Вона нараховує вже понад 1000 медиків-християн. Діапазон її роботи значно розширився: євангелізаційні виїзди в населені пункти, душеопікування, надання медичної допомоги невірющим та членам церкви, прийом хворих», - стверджує голова ХМАУ О. Дорошенко. Нині ХМАУ, що об'єднує понад 500 лікарів, фельдшерів, медсестер, студентів, уже 20 років здійснює в містах та селах України таку благодійну діяльність, як безкоштовна медична допомога; підтримка хворих, інвалідів, одиноких та соціально незахищених; профілактика поширення ВІЛ/СНІД, туберкульозу, алкоголізму, наркоманії; надання допомоги багатодітним та малозабезпеченим сім'ям; гуманітарної допомоги медичним установам і соціальним закладам.

Для прикладу: в м. Рівне на території незалежної Церкви ЄХБ з 1995р. функціонує медико-благодійний центр «Милосердя», де надається безкоштовна посильна медична та інша благодійна допомога лікарями різних спеціальностей. Основна мета центру:

- надання безкоштовної медичної благодійної допомоги незахищеним верствам населення, переважно потерпілим від Чорнобильської катастрофи;
- підняття духовності українського народу, християнської моралі в Україні;
- проведення євангелізаційних програм серед дорослого населення, дітей та підлітків;
- надання гуманітарної допомоги школам-інтернатам та інтернатам для дітей-інвалідів та дітей-сиріт;
- оздоровлення дітей з сіл північних районів Рівненської обл., що постраждали від Чорнобильської катастрофи тощо.

Керівником цієї благодійної християнської організації є лікар вищої категорії, невропатолог за фахом, голова Християнської медичної Асоціації Рівненської області (ХМА РО) М. Доля. В центрі працює 15 лікарів та 15 середніх медпрацівників. Асоціація тісно співпрацює з іноземними місіями та благодійними організаціями Голландії, Швеції, Ірландії та інших країн.

За період роботи центру лікарями ХМА РО зроблено 145 виїздів у медпункти сіл північних районів Рівненської обл., що постраждали від Чорнобильської катастрофи. За час роботи благодійної християнської організації було надано медичну і гуманітарну допомогу 48 тис. чол.; оздоровлено в таборах понад 2500 дітей (з них за кордоном (Угорщина) – близько 400 дітей); проведено лекції та дискусії на теми: „Шануй свою юність”, „Медицина в світлі слова Божого”, „Біблійні принципи профілактичної медицини” та ін.; проведено 300 євангелізаційних Різдвяних програм; відремонтовано 15 медичних пунктів та амбулаторій [19].

На підставі усвідомлення взаємної відповідальності за оздоровлення українського суспільства була утворена Громадська рада при Міністерстві охорони здоров'я України з питань співпраці з Всеукраїнською Радою Церков (ВРЦіРО) і релігійних організацій (відповідно до Угоди про співробітництво між ВРЦіРО та МОЗ України від 16 грудня 2008 року). Метою її є:

- врахування думки церков та релігійних організацій у процесі підготовки та організації виконання рішень Міністерства, розв'язання актуальних проблем у галузі охорони здоров'я;
- сприяння всебічному забезпеченню свободи совісті, віросповідання та подальшої гармонізації державно-конфесійних відносин в галузі охорони здоров'я;
- підтримання постійного діалогу із Церквами і релігійними організаціями з метою врахування їх думки під час ухвалення владних рішень, вирішення проблемних питань у сфері охорони здоров'я та посилення взаємного співробітництва;
- взаємодії у справі гуманізації сфери охорони здоров'я, медичної опіки, формування підходів до питань біоетики, яка здійснюється на основі поваги до прав та гідності людини, традиційних духовних, мораль-

но-етичних та культурних цінностей, та враховуючи взаємозв'язок духовного та фізичного здоров'я людини;

- посилення співпраці у соціальній сфері та залучення духовного потенціалу та досвіду соціальної роботи церков і релігійних організацій у сфері охорони здоров'я та діяльності Міністерства [20].

Протягом 2009 – 2010 рр., налагоджуючи співпрацю Міністерства охорони здоров'я України та Церков і релігійних організацій України, які найбільш широко представлені у форматі Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, спільно було проведено низку міжконфесійних нарад щодо таких питань, як протидія епідеміям ВІЛ/СНІД та туберкульозу в Україні; захист життя (звуження практики абортів), паліативної опіки, питання медичного капеланства (душпастирської опіки пацієнтів та персоналу) тощо.

Так, у вересні 2008 р. в Міністерстві охорони здоров'я за участю Міністра та представників різних конфесій України відбувся круглий стіл на тему: «Права пацієнтів в Україні. Паліативна допомога: духовні аспекти. Душпастирська опіка важкохворих та помираючих осіб».

У жовтні 2008 р. делегація МОЗ на чолі з Міністром взяла участь в засіданні Наради Християнських Церков, де було обговорено питання звуження практики абортів, як важливого чинника оздоровлення морально-етичного та демографічного стану українського суспільства. За результатами зустрічі було ініційовано створення при МОЗ відповідної робочої групи.

У листопаді 2008 р. МОЗ України спільно з Комісією з питань соціального служіння ВРЦіРО, провели міжконфесійну нараду на тему: «Солідарність Церков та релігійних організацій України в сфері медичної опіки». За результатами Наради було ініційовано розробку Угоди про співпрацю між МОЗ та ВРЦіРО.

У грудні 2008 р. у Всесвітній день солідарності з людьми, що живуть з ВІЛ/СНІД, Міністерство спільно з Міжконфесійним Ресурсним Центром з питань ВІЛ/СНІДу при ВРЦіРО провели міжконфесійну нараду "Солідарність Держави та Церков і релігійних організацій України у протидії епідемії ВІЛ/СНІДу", на якій було підписано Меморандум, щодо співпраці у цій сфері та відбувся молитовний захід «Запалимо свічку надії». Відбулося засідання Громадської ради при МОЗ України з питань співпраці з Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій [21].

У жовтні 2009 р. під час пленарного засідання була створена Міжфракційна депутатська група «За духовність, моральність та здоров'я України», до складу якої ввійшло 68 депутатів. Діяльність групи спрямована на сприяння позитивним ініціативам, спрямованим на розвиток духовності, моральності, культури, здоров'я, розробку різноманітних програм для покращення виховання та розвитку дітей та молоді. Окрім цього свої зусилля міжфракційна група спрямовує на боротьбу за чистоту Інтернету та телебачення, протидію поширенню тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії, епідемії ВІЛ/СНІДу, дитячої порнографії, проституції та інших негативних явищ. «Уже тривалий час у Парламенті чимало депутатів із різних фракцій реєструють законодавчі ініціативи, спрямовані на вирішення проблем, алкоголізму, наркоманії, ВІЛ/СНІДу, дитячої порнографії, проституції та інших негативних явищ. Але, враховуючи дедалі складнішу ситуацію з даними питаннями, сьогодні назріла гостра необхідність об'єднати зусилля депутатів із різних фракцій, яким небайдужа доля молодого покоління та які прагнуть боротися за здоров'я, моральність, духовність та здорову родину України», – коментує Голова Міжфракційної групи П.Унгурян. При Міжфракційній депутатській групі «За духовність, моральність та здоров'я України» створено Експертну раду із громадських благодійних організацій, метою якої є активне залучення громадськості до розробки пропозицій до нових законопроектів і державних програм, проведення аналізу та надання відповідних рекомендацій щодо покращення чинного законодавства України стосовно актуальних питань українського суспільства [22].

У січні 2011 р. у МОЗ України відбулося публічне обговорення проекту плану заходів міністерства з реалізації Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства, в якому взяли участь О.Аніщенко, перший заступник міністра охорони здоров'я України, представники релігійних структур та ін. Було зазначено, що активність релігійних організацій відносно участі в діяльності профільного міністерства зростає з кожним роком. Саме завдяки ініціативі Громадської ради при МОЗ України з питань співпраці з Всеукраїнською радою церков і релігійних організацій введена відомча відзнака «Хрест Пантелеймона Цілітеля», якою нагороджують тих, хто зробив особистий вагомий внесок у розвиток системи охорони здоров'я, медичної науки, впровадження сучасних методів діагностики і лікування, професійну майстерність, благодійницьку діяльність у сфері охорони здоров'я [23].

Велике значення має запозичення досвіду міжнародних медичних асоціацій щодо паліативної медицини в Україні. Вітчизняна система охорони здоров'я не може задовольнити потреби суспільства щодо забезпечення хворих та їхніх родин. Розвиток паліативної та хоспісної допомоги із залученням організаційних, фінансових та інших ресурсів Міністерства праці та соціальної політики та Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту має велику перспективу, оскільки передбачає тісну співпрацю між закладами охорони здоров'я та соціального захисту, а також громадськими та релігійними організаціями. З цієї метою створена Всеукраїнська Асоціація паліативної та хоспісної допомоги, в якій беруть участь громадські та релігійні організації різних конфесій, серед яких значну роботу проводять протестантські громади [24].

Отже, проаналізувавши питання співпраці держави і протестантських церков у формуванні державної політики в сфері охорони здоров'я сучасного українського соціуму, варто зазначити, що участь релігійних організацій у реформуванні медичної галузі та збереженні здоров'я нації — значний крок на шляху розвитку відкритих відносин між владою та Церквою в Україні, а також створення соціально орієнтованої, правової держави.

Милосердя і добродійництво – один з найпотужніших факторів, які об'єднують протестантів різних конфесій. Ця діяльність церкви має глибокі історичні корені, і не дивно, що вона викликає повагу в суспільстві, сприяє зростанню церковного авторитету, знаходить широку підтримку громадськості і держави. Церква, яка об'єднує віруючу спільноту, не може і не лишається байдужою до проблем, пов'язаних з безпекою та захистом життя людини. З огляду на це, сприяння діяльності релігійних організацій в реалізації ними програм соціального служіння висувається в низку найважливіших пріоритетів державної політики.

Джерела та література

1. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття: Монографія. – К.: Знання України, 2005. – 552 с.
2. Кальниш Ю.Г. Соціальна і гуманітарна роль церкви в українському суспільстві//Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – 2000. – №1. – С.166-175.
3. Колодний А. Стан і прогнози релігійних процесів в Україні / Анатолій Колодний // Південний архів: збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2005. – Вип. 19. – С.112.
4. Любашенко В. Історія протестантизму в Україні. Курс лекцій / В. Любашенко. – К.: Поліс, 1996. – 350 с.
5. Мокієнко М. Пізній протестантизм в Україні: інституційний та суспільно-політичний аспекти (1991-2004 рр.) : дис... канд. іст. наук : 07.00.01 / Мокієнко Михайло Михайлович. — Запоріжжя, 2007. — 224 арк.
6. Назаркіна О. Протестантські конфесії України в 90-ті роки XX ст. : баптистські та п'ятидесятницькі течії / Назаркіна Олена Іванівна : Дис... канд. іст. наук : 07.00.01 / Донецький національний ун-т. – Донецьк, 2003. – 221 арк.
7. Сьомін С. В., Кальниш Ю.Г., Петрик В.М., Остроухов В.В. Державно-церковні відносини: світовий досвід і Україна (історико-політичний аналіз): Монографія. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 136 с.
8. Черенков М. Європейська реформація та український євангельський протестантизм : Генетико-типологічна спорідненість і національно-ідентифікаційні виміри сучасності : Монографія / Черенков Михайло Миколайович. - Одеса : Християнська просвіта, 2008. – 566 с.
9. Яроцький П. Стан пізньопротестантських конфесій / П. Яроцький // Україна релігійна. Кн. 1. Стан релігійного життя України. — К., 2008. — С. 302–331.
10. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
11. Стельмах Л.М., Остапчук О.Е. Державна статистика у контексті подальшого демосоціального розвитку України / Л. Стельмах, О.Остапчук // Демографія та соціальна економіка. – 2005. – №1. – С. 23-28.
12. Державний комітет статистики України. [Цит. 15 вересня 2009 р.] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrcensus.gov.ua/news/select_news?year=2009
13. Соціолого-політичний аналіз України/ Український вимір. 7 листопада 2009 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbasan.blogspot.com>
14. Котляр А., Сирітська карта України: змінюємо зелений на червоний? «Дзеркало тижня. Україна» №22, 17 Червень 2011 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dt.ua/articles/82921>
15. Павленко Ю. Українське суспільство залишається... / Юрій Павленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.net/rus/online/>
16. Новиченко М.Р. Виступ // Матеріали Християнської міжконфесійної зустрічі „Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний”. – К., 1998. – С. 18-21.
17. Закон України "Про благодійництво та благодійні організації" // Юридичний вісник України. - 1997. - №43 (121). – С. 27-40
18. Закон України "Про гуманітарну допомогу" // Урядовий кур'єр. – 1999. – 8 грудня. – С. 3.
19. Запалім смолоскипи душі. Християнська медична асоціація України в Рівненській області: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://chma.org.ua/ua/publication/10>
20. Положення про Громадську раду при МОЗ України з питань співпраці з Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.moz.gov.ua/ua/portal/councilofchurchstatute.html>
21. Відбулося засідання Громадської ради при МОЗ України з питань співпраці з Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій: [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.telemed.lviv.ua/view/ukr/news/page/1120/>
22. Вопрос защиты морали должен стать приоритетом в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.invictory.org/issue21538.html>
23. Барміна Г. МОЗ запрошує представників громадськості до співпраці / Г.Барміна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/68634>
24. Рудень В., Москвяк Є. Організація та управління медико-соціальним забезпеченням невиліковно хворих у медичному закладі «Госпіс» (методичні рекомендації) / В. Рудень, Є. Москвяк. – К., 2006. – С. 44.

Веремейчик Л. Ф. Сотрудничество государства и протестантских церквей в сфере здравоохранения в современной Украине

В статье анализируются явления в сфере здравоохранения в разрезе сотрудничества государства и протестантских церквей современного украинского общества.

Ключевые слова: государство, социальное сиротство, этаназия, паллиативная медицина, религиозные организации, протестантизм, приемные семьи, милосердие, добродетельность.

Veremeychik L. F. Cooperation between the state and the Protestant churches in the health sector in modern Ukraine

The article examines the phenomenon in health care in the context of cooperation between the state and the Protestant churches of modern Ukrainian society.

Keywords: government, social orphanhood, euthanasia, palliative medicine, religious organizations, Protestantism, foster family, charity, charitable.